

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ЗІ ЗНИЖЕНИМ СЛУХОМ**

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

6-7 класи

Укладачі: **Литвинова В.В.**, старший науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, **Родименко І.М.**, завідувач кафедри корекційної педагогіки Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, **Базилевська О.О.**, старший викладач кафедри корекційної педагогіки Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Київ – 2014

Пояснювальна записка

Вступ. Програма з образотворчого мистецтва для 6-7 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом розроблена відповідно до Державного стандарту середньої освіти, ґрунтується на положеннях Концепції загальної середньої освіти та програмі масової загальноосвітньої школи з урахуванням психофізичних можливостей учнів зі зниженим слухом, що забезпечить реалізацію корекційно-виховних завдань особистісного розвитку таких учнів, плідно розвиватиме пізнавальну та емоційно-чуттєву сфери, збагачуватиме, поглибить й систематизує знання, формуватиме художні здібності, естетичні потреби та інтереси. Впливаючи на внутрішній світ школяра, мистецтво залучає його до людських емоцій, виховує здатність орієнтуватися в навколишньому житті, пробуджує сприйнятливості до прекрасного, стимулює розвиток образного мислення, асоціативної пам'яті, елементів творчої уяви. Стаючи зв'язкою для ідей та почуттів, воно олюднює інші сфери пізнання, збагачує духовне життя. Образотворча діяльність для дітей з порушенням слуху не тільки одне з найважливіших, але й найбільш доступних засобів естетичного виховання.

Навчання художнього мистецтва у дітей 6-7 класів направлено на естетичний розвиток дітей. В зв'язку з цим стає важливим оволодіння образотворчою грамотою, художніми засобами образотворчого мистецтва, композицією площини, колористичною композицією та художнім сприйняттям, що формує дитячий погляд на світ.

Зміст роботи полягає в тому, що діти наполегливо оволодівають прийомами реалістичного зображення предметів і декоративної роботи, різними пластичними техніками; розвивають в собі вміння помічати прекрасне в буденному та узагальнювати й відтворювати побачене у малюнку, в розумінні й репродукуванні художніх образів та оволодінні графічно-практичними вміннями й навичками за обов'язкової корекційної спрямованості навчального процесу.

Заняття образотворчою діяльністю сприяє активнішому формуванню наочного мислення, елементарних навичок малювання; збагаченню знань і уявлень про види та жанри образотворчого мистецтва, його роль у житті людей; збагаченню, уточненню й активізації словникового запасу за рахунок спеціальної лексики, удосконалення фразового мовлення; розвитку елементів сенсорної культури (чуттю кольору, форми, ритму, симетрії, пропорції, розмірів тощо) .

В основу програми покладені принципи:

1. **єдності** загальнолюдського та національного змісту образотворчої освіти з пріоритетністю національного;
2. **взаємодії** компонентів соціального досвіду людини;
3. **неперервності і наступності** завдань і змісту образотворчої освіти у початковій та основній школі;
4. **варіативності** – націленості змісту програми на творчість учителя, його професійну компетентність, здатність самостійно застосовувати орієнтовний матеріал і, в разі необхідності, змінювати його в межах запропонованої структури;
5. **поліхудожності**, що реалізується через встановлення об'єктивно існуючих зв'язків образотворчого та іншими видами мистецтв.

Мета загальної образотворчої освіти в основній школі полягає в особистісному розвитку учнів і збагаченні їх емоційно-естетичного досвіду під час сприймання навколишнього світу і художньо-практичній діяльності, інтерпретації та оцінювання творів образотворчого мистецтва, а також у формуванні ціннісних орієнтирів, потреби в творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні.

Основні **завдання** курсу:

- формування культури людських почуттів, як найсильніших – любові, доброти, милосердя через сприймання творів мистецтва, так і найспецифічніших: почуття кольору, лінії, ритму, композиції, колориту та ін., безпосередньо у мистецькій діяльності;
- розвиток асоціативно-образного та просторового мислення, уяви, фантазії, пам'яті, художнього смаку і творчих здібностей;
- опанування вміннями та навичками в образотворчій діяльності; формування художньо-практичної компетентності; готовності використовувати отриманий досвід у самостійній творчій роботі;
- формування здатності сприймати, інтерпретувати та характеризувати твори образотворчого мистецтва, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи власні думки, судження, оцінки;
- формування уявлень про сутність, види та жанри образотворчого мистецтва, особливості художньо-образної мови, засвоєння основних художніх прийомів і закономірностей та відповідної термінології;
- виховання духовних та моральних ціннісних орієнтирів у сфері образотворчого мистецтва, інтересів, смаків, потреб в творчості; національно-патріотичної свідомості та активної життєвої позиції;
- розуміння учнями зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.

Розвиток особистісних якостей учнів ґрунтується на освітніх **компетенціях**:

- **когнітивних** (пізнавальних) – чуттєво-емоційне сприйняття; вміння відчувати і бачити навколишній світ, виявлення пізнавальної активності;
- **креативних** (творчих) – асоціативно-образне мислення; виявлення фантазії, уяви у створенні власних образів у художньо-практичній діяльності;
- **методологічних** – поняттєво-логічне мислення; вміння визначити мету, способи та організацію її досягнення; здатність до самоаналізу та самооцінки;
- **комунікативних** – розуміння мови мистецтва як форми міжособистісного спілкування; розуміння почуттів інших людей, різноманіття творчих проявів, бачень і розумінь дійсності; усвідомлення взаємозв'язку з однолітками і дорослими та відповідальності під час виконання робіт;

- *світглядних* – сприйняття цілісної картини світу, цінувати національну самобутність і культурну спадщину України як складової загальнолюдської культурної скарбниці; відкриття, творче вираження себе, визначення власного місця та усвідомлення неповторності й унікальності іншого.

Характеристика структури навчальної програми

Програма структурно умовно розділена на три етапи. Кожен етап охоплює навчальний рік і складається із семестрових тематичних розділів, які послідовно розв'язують художньо-пластичні, виразні, технічні та психологічні завдання образотворчості. Ритм, форма, рух, простір, світло та композиція, як складові образотворчості, розглядаються на кожному етапі навчання. Кожен з етапів є підґрунтям наступного в доповненні навчального матеріалу, актуалізуючи окремі художньо-творчі аспекти з поступовим їх ускладненням. Акцентується увага на багатовимірності художньо-естетичних завдань та їх вирішенні в пластично-образному аспекті, ініціюється пошук власних способів виконання робіт в художньо-творчому самовияві учнів.

Кожен семестровий розділ має тематичні блоки, які зумовлені навчальними завданнями як окремого розділу, так і розвитком навчальних проблем всієї програми з образотворчого мистецтва (6–7 класи).

6 клас. Духовний і предметний світ людини

Розвиток формально-логічного мислення, вміння спрощувати, узагальнювати, виявляти конструкцію та об'єм форми. Зосередження уваги учнів на формі з метою подальшого вивчення впливу і взаємозв'язку цієї форми із сутністю образу. Вивчення кольору через виявлення зв'язків його зі світлом (природним, штучним) доповнює попередній досвід учнів у виявленні образності форми.

Навчання формоутворенню в образотворчому мистецтві базується на художній практиці учнів, яка передбачає їх орієнтування в специфіці образотворчого мистецтва та оволодінні певними художньо-технічними навичками. Контрастні форми, пропорції, фактурне, тональне виявлення форм та вивчення світлотіні як засобу визначення форми, її контурів, пластики і фактури поверхні, засвоєння трансформації форм використовується учнями під час конструювання й проектування предметів.

7 клас. Культурне і просторове середовище людини

Попередній досвід образного й асоціативного мислення доповнюється формуванням і розвитком абстрактного мислення та оволодінням певними художньо-технічними навичками моделювання простору та об'ємно-просторових форм. Перехід від вивчення окремих форм та формоутворення до виявлення зв'язку форми і простору. Вивчаються образні й пластичні зв'язки форми і середовища. У

теоретичному та практичному планах досягаються закони перспективи простору в ілюзорно-просторовому зображенні та рівнобіжно вивчаються умовні художні засоби створення зображень простору й середовища (природного, штучного, архітектурного).

Продовжується вивчення природних форм та середовища у гармонійному поєднанні окремих форм і довкілля. Акцентується увага на взаємозв'язку людини з навколишнім світом та впливом культурної спадщини на урбаністичне (створене) середовище людини, їх гармонійне або дисгармонійне поєднання. У практичній творчій діяльності учнів ініціюється виявлення індивідуального погляду на предметний світ і довкілля, експериментування та моделювання свого неповторного дитячого світу.

Особливості організації навчально-виховного процесу

Послідовність тем та виконання завдань методично обґрунтовані психофізіологічними та віковими особливостями учнів, врахуванням відмінностей художніх та технічних засобів різних видів мистецтва, професійною викладацькою етикою, орієнтованою на творчий пошук учня і виявлення його індивідуальності у виборі засобів художньої виразності, техніки та матеріалів. Велика увага приділяється розвитку композиційного мислення учнів та використанню в творчих роботах цілісності образотворчих і технічних завдань. Перевага надається нестандартним самостійним композиційним рішенням учнів, а не готовим зразкам, коли учні стають “виконавцями-інструментами”. Знайомство учнів з творами та зразками національного та світового мистецтва може розглядатися в контексті художньо-драматургічного розвитку уроку як на його початку, так і в середині або на його завершенні.

У програмі вказані навчальні та орієнтовні тематичні завдання, які доповнюються конкретними уроками, власною методикою вчителя та прийомами реалізації навчальних завдань образотворчими засобами – у графіці, живопису, об’ємній пластиці, декоративних формах.

Методикою програми передбачено гармонійне поєднання в структурі уроку різноманітних видів діяльності та видів мистецтва (література, музика, сценографія тощо), проведення бінарних уроків.

У кожному семестрі 2 години резервного часу можуть використовуватися на тематичне оцінювання, регіональний компонент, узагальнення теми, відвідування виставок, музеїв тощо.

Кількість навчальних годин може змінюватися у відповідності до діючих Типових навчальних планів. Розподіл часу за темами визначає вчитель з міркувань доцільності у кожному класі.

6 клас. Духовний та предметний світ людини
35 годин (1 година на тиждень, 4 години – резервний час)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно – розвивальна лінія
<p>Розділ І. Форма в образотворчому мистецтві (14 годин)</p> <p>Тема 1. Форма (площина, конструкція, об'єм) (8 год.)</p> <p>Розвиток логічного мислення, вміння узагальнювати, спрощувати, виявляти конструкцію, об'єм форми.</p> <p>Тема 2. Світлотінь (6 год.)</p> <p>Розвиток мистецького бачення, використання світлотіні як засобу художньої виразності та виявлення форми.</p> <p>Навчальні завдання</p> <p><i>Засоби виявлення об'ємно-пластичних якостей форми: крапка, лінія, штрих, фактура, тон, колір, лінійна перспектива</i> (як засіб виявлення об'ємної форми); <i>світлотінь</i> (як засіб художньої виразності та виявлення форми): <i>світло, тінь, півтінь, рефлекс, відблиск, власна тінь та падаюча тінь.</i></p> <p>Відтворення реальної форми предметів: <i>пропорції</i> загальної форми та її елементів, <i>фактури, текстури, конструкції, об'ємної пластики.</i></p> <p>Кольорознавство (вплив світла на колір); засоби живопису виявлення об'єму форм, матеріалу предметів.</p> <p>Композиційні засоби і прийоми</p> <p>Натюрморт (специфіка реалістичного і</p>	<p>Учень розпізнає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - форми (реалістичні, декоративні) їх специфіку; <p>спостерігає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за впливом світла на зміну кольорів у природному середовищі; <p>порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> - природне і штучне світло, локальний і зумовлений колір; <p>характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - колір природних форм відповідно до змін пір дня та року (день-вечір-ніч, осінь-зима тощо); <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зображувати геометричну форму та спрощувати форму предметів до геометричної подібності; - використовувати лінійну перспективу та виразні засоби для виявлення форми, її конструкції; - використовувати світлотінь як засіб виразності та виявлення форми; - бачити тональні, кольорові співвідношення, відтворювати об'ємну форму та колорит; - виконувати замальовки, начерки, фіксувати основні задуми композиції в 	<p>Розвиток уявлень про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - форми в образотворчому мистецтві; - засоби виявлення об'ємно – пластичних якостей форми (крапка, штрих, фактура, тон, колір, лінійка, перспектива, лінія) - пропорції, - кольорознавство, - світлотінь. <p>Розвиток комунікативних умінь та навичок на матеріалі мистецьких творів художників.</p>

<p>декоративного вирішення). Композиції з використанням світлотіні як засібу виразності. Пейзажний живопис (вплив світла на колір, кольоро-повітряна перспектива).</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - геометрична подібність зображення природних форм, предметів (силуетне, тональне, фактурне виявлення форми та її основних пропорцій); - локальний колір і форма у декоративному вирішенні натюрморту та декоративній композиції (колорит, холодна, тепла гама, колірна гармонія); - виявлення форми пластичними засобами рельєфу (фактура, випуклий, заглиблений візерунок тощо); - лінійна перспектива (куб, циліндр); - об'ємна геометрична форма ; - вплив світла на колір у пейзажному живописі; - графічні засоби виявлення об'ємної форми, фактури, матеріалу предметів (лінія, штрих, світлотінь, падаюча тінь); - виявлення зумовленого кольору куба (білий куб в різному кольоровому оточенні); - засоби живопису виявлення об'єму форм, матеріалу предметів, настрою; - новорічне і Різдвяні свята (карнавал, маски тощо). <p>Узагальнення тем 2 години.</p> <p>Матеріали і техніка виконання</p> <p>Олівець, графіт, соус, туш, перо, вугіль, гуаш, акварель, (глина). Гратографія, гризайль, техніка накладання тонкого шару прозорих фарб на</p>	<p>ескізній формі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - творчо використовувати різні техніки (змішані), свідомо застосовувати інструменти та матеріали; <p>Має поняття про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - взаємозв'язок кольору і світла, кольору і форми; - натюрморт як жанр образотворчого мистецтва; - засоби виразності об'ємної пластики, роль світла і тіні у рельєфі; - твори різних видів та жанрів мистецтва; <p>аналізує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття, власне бачення художніх творів і власної роботи з оцінками інших учнів; дотримується правил: - техніки безпеки при роботі з різними художніми матеріалами та інструментами. 	<p>Розвиток слухової уваги і чуттєво-емоційного та слухового сприймання, мисленневих операцій аналізу, синтезу, порівняння, емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.</p> <p>Корекція недоліків звуковимови. Удосконалення технічних навичок роботи з матеріалом.</p> <p>Формування уміння уповільнювати та пришвидшувати темп проговорювання (за завданням учителя).</p> <p>Розвиток дикції на основі введення спеціальних вправ для розминки і тренування артикуляційного апарату, для відпрацювання правильної вимови</p>
---	--	---

<p>просохлі фарби, техніка мазками, крапкування (дрібні мазки правильної форми), рельєф, змішані техніки, паперопластика.</p>		<p>звуків рідної мови у словах і фразях. Навчання правильної (за нормами орфоєпії) вимови слів та правильного їх наголошування під час говоріння, або читання (за допомогою жестової, дактильної мови).</p>
<p>Розділ II. Взаємозв'язок форми й змісту в образотворчому мистецтві 17 годин Тема 1. Форма і зміст (8 год.) Виявлення змісту форми. Символіка та стилізація форм. Композиційні закономірності та прийоми в різних видах та жанрах образотворчого мистецтва. Тема 2. Людина та предметний світ (9 год.) Розширення уявлень про духовну й матеріальну культурну спадщину, національні особливості мистецтва, праці та побуту. Навчальні завдання <i>Засоби виразності виявлення характеру, суті форми: символіка форми, кольору, символіка орнаменту.</i> Умовність у відображенні реального об'єкта (природної форми): <i>узагальнення</i> (виявлення головної ознаки), <i>стилізація</i> (декоративна трансформація природних форм за допомогою різних прийомів). Композиційні засоби і прийоми</p>	<p>Учень розпізнає: - національний одяг, побут людей різних країн; спостерігає: - красу форми, її пропорції, силует, пластику, об'єм (єдність зовнішньої форми та внутрішнього змісту); порівнює: - особливості характеру людей, їх професій, захоплень, одягу, предметного світу тощо; характеризує: - відмінності декоративно-прикладного мистецтва різних культур (одяг, предмети побуту, прикраси тощо); уміє: - стилізувати реальні форми у декоративні, умовно-графічні; - створювати орнаменти різних видів; - створювати образ людини, з урахуванням</p>	<p>Розвиток навичок узагальнення форми та кольорової розмаїтості. Поглиблення навичок зображення форми предметів за допомогою колірних та світло тонових відношень. Розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій (умінь обстежувати</p>

<p>Портрет як жанр (види). Виявлення <i>пропорцій</i> постаті людини (залежно від віку, зросту, образу), особливості пропорцій елементів голови людини. <i>Колір</i> як засіб виявлення образу (літературний герой), характеру, настрою людини; <i>костюм</i> (історичний, національний).</p> <p>Натюрморт (з предметів, навколишнього довкілля); сюжетна композиція (побутовий, історичний жанри); прикладна графіка (плакат).</p> <p>Дизайн (проекування предметів побуту). <i>Трансформація</i> природної форми, <i>моделювання</i> .</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - узагальнення та стилізація природних форм; - створення орнаментованої композиції (символіка орнаментів і кольору); - форма та орнаментация предметів побуту; - творчий натюрморт (з предметів навколишнього довкілля); - пропорції постаті людини (залежно від віку, зросту, образу); - портрет у живопису, графіці, скульптурі (особливості будови постаті та елементів голови людини); - колір і форма у створенні сценічних і літературних образів, шаржів, карикатури; - сюжетна композиція (побутовий, історичний жанри); - плакат (шрифтовий), шрифтова композиція (монограма, графіті); 	<p>власного бачення, одягу та предметного оточення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створювати творчий натюрморт (передавати форму за допомогою колірних та світло – тонових відношень); - створювати сюжетну композицію; - використовувати художньо-виразні засоби прикладної графіки (шрифт, орнамент); - трансформувати та моделювати форми предметів на основі природних форм; - використовувати конструктивні зв'язки форми та матеріалів; <p>Мас уявлення про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - національні та культурні особливості мистецтва, праці та побуту; - етнографічні особливості в декоративно-прикладному мистецтві та дизайні (національний та індивідуальний стиль); - види орнаментів, символіку кольору; - основні пропорції постаті людини (залежно від віку, зросту, образу); - особливості портретного жанру (засоби виявлення характеру, емоційного стану людини); - особливості побутового та історичного жанрів; - види прикладної графіки; - види шрифтів (єдність форми та змісту); 	<p>предмети та об'єкти за пропорціями, розміром). Формувати правильну вимову.</p> <p>Корекція просторових уявлень, удосконалення зорово-рухової координації.</p> <p>Поглиблення знань про пропорції постаті людини, особливості портретного жанру.</p> <p>Формування знань про елементарні художні прийоми.</p> <p>Удосконалення: вміння сприймання зверненого мовлення, співвіднесення мовленнєвих одиниць з їх предметно-</p>
---	---	---

<p>- проектування предметів побуту (трансформація природних форм); - моделювання (ескізи) одягу. Узагальнення тем 2 години. Матеріали і техніка виконання Олівець, графіт, туш, перо, вугіль, гуаш, акварель, (глина), пластик, тканина. Аплікація, колаж, розпис, імітація вишивки, змішані техніки, паперопластика.</p>	<p>- твори побутового, історичного та портретного жанрів; аналізує: - результати власної роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; дотримується правил: - техніки безпеки при користуванні інструментами, матеріалами; виявляє готовність: - до використання набутих предметних компетенцій у процесі творчої самореалізації.</p>	<p>образними відповідниками. Удосконалення технічних навичок роботи з матеріалом. Стимулювання слухового сприймання та розвитку мовлення.</p>
---	--	---

7 клас. Культурне та просторове середовище людини
35 годин (1 година на тиждень, 4 години – резервний час)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно – розвивальна лінія
<p>Розділ І. Простір і об'ємно-просторова форма 14 годин. Тема 1. Художні засоби зображення простору (6 год.)</p>	<p>Учень розпізнає: - архітектурні стилі та національні традиції (в архітектурі, декоративно-прикладному мистецтві, одязі тощо);</p>	<p>Розвиток уявлень про:</p>

<p>Розвиток просторового та абстрактного мислення, навичок моделювання простору та об'ємно-просторових форм.</p> <p>Тема 2. Об'ємно-просторова форма. Архітектура і місто (8 год.)</p> <p>Розвиток образних і функціональних зв'язків (єдності краси, корисності та міцності). Взаємозв'язок внутрішнього і зовнішнього простору.</p> <p>Навчальні завдання</p> <p><i>Художньо-виразні засоби зображення простору та об'ємно-просторової форми: ритм ліній і плям, колір</i> (оптичні властивості); <i>повітряна перспектива</i> (в графіці та живопису): <i>лінія горизонту, точка зору, точки сходження.</i></p> <p>Об'ємно-просторова форма: <i>пропорції, деталізація, масштаб, тектоніка;</i> конструктивні й функціональні зв'язки форми і матеріалу.</p> <p>Архітектура (вид мистецтва, стилі); <i>архітектурний образ, архітектурна композиція</i> (архітектура в гармонії з природним середовищем). Використання <i>кольору</i> (ілюзії) в архітектурі та інтер'єрі; <i>монументальне мистецтво</i> (взаємозв'язок з архітектурою та інтер'єром).</p> <p>Дизайн як вид діяльності, взаємозв'язок з образотворчим мистецтвом, архітектурою (<i>моделювання, макетування</i>).</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: - передача умовного простору (ритм ліній, плям,</p>	<p>спостерігає : - об'ємну форму в інтер'єрі та в місті (в залежності від розташування різні пропорції, масштаб, конструкції, матеріал);</p> <p>порівнює: - гармонійний та дисгармонійний взаємозв'язок архітектури з довкіллям;</p> <p>характеризує: - види архітектурних споруд (культові, житлові, громадські);</p> <p>уміє: - зображувати інтер'єр (ескіз, макет); - зображувати архітектурні споруди, вулиці, двір тощо (робити ескізи з натури, з уяви, по пам'яті); - використовувати художньо-виразні та пластичні засоби для створення імітації, творчої інтерпретації, копії мозаїки, вітражу; - свідомо користуватися різними художніми техніками та матеріалами для виконання творчих робіт; - брати участь в колективній роботі (створення ескізів костюмів, декорацій, оформлення сцени до свят тощо);</p> <p>Мати уявлення про: - зображення простору відповідно точки зору, лінії горизонту; - перспективу (лінійну, повітряну);</p>	<p>- об'ємну форму в інтер'єрі та в місті; - пропорції; - матеріал; - конструкції; - архітектура; - види архітектурних споруд.</p> <p>Розвиток слухової уваги і чуттєво – емоційного та слухового сприймання, мисленнєвих, операцій аналізу, синтезу, порівняння.</p> <p>Корекція недоліків звуковимови.</p> <p>Удосконалення технічних навичок роботи з матеріалом.</p> <p>Удосконалення ритміко-інтонаційних особливостей мовлення.</p>
---	---	---

<p>оптичні властивості кольору: віддалення, наближення);</p> <ul style="list-style-type: none"> - повітряна перспектива у графіці, живопису; - композиція "Простір" (умовно-графічне або ілюзорно-просторове зображення); - архітектура (архітектурний образ); - перспектива вулиць (повітряна перспектива засобами графіки); - архітектура історичного міста, гармонія з природним середовищем (кольорова гармонія); - інтер'єр, екстер'єр історичний або сучасний, сценічний простір (фронтальна перспектива); - монументальне мистецтво (імітація вітражу тощо); - новорічний карнавал, Різдвяний вертеп. <p>Узагальнення тем 2 години.</p> <p style="text-align: center;">Матеріали і техніка виконання</p> <p>Олівець, графіт, соус, туш, перо, вугіль, гуаш, акварель, (глина). Гратографія, гризайль, розмивка, техніка мазками, крапкування, (пуантилізм), рельєф, (карбування), змішані техніки, паперопластика.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - архітектуру, архітектурні стилі; - специфіку архітектурного образу; - дизайн як вид діяльності та взаємозв'язок з образотворчим мистецтвом, архітектурою; - специфіку інтер'єру, екстер'єру, сценічного простору (ілюзії, колір); <p>наводить приклади:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначних архітектурних споруд (світу, рідного краю); <p>аналізує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття, власне бачення художніх творів і власної роботи з оцінками інших учнів; <p>дотримується правил:</p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними матеріалами та інструментами і послідовності виконання колективних робіт. 	<p>Удосконалення спряженого мовлення:</p> <p>швидкість доручення до спряженого промовляння, наслідування темпу мовлення.</p> <p>Розвиток навичок усвідомленого, правильного, промовляння цілими словами вголос.</p>
<p>Розділ II. Культурно-просторове середовище 17 годин.</p> <p style="text-align: center;">Тема 1. Природне і культурне середовище людини 8 год.</p> <p>Гармонія в природному середовищі, взаємозв'язок людини з природою, екологія</p> <p style="text-align: center;">Тема 2. Предметне середовище 9 год.</p> <p>Розвиток творчої уяви, навичок моделювання і формування естетичного середовища людини</p>	<p>Учень розпізнає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - специфіку природно-ландшафтного середовища людини (місто, село тощо); <p>спостерігає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - просторову будову природних форм як аналогів архітектурних споруд та дизайн-форм; <p>порівнює і характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - національний побут, особливості 	<p>Розвиток творчої уяви, навичок моделювання і формування естетичного середовища людини. Корекція просторових уявлень, удосконалення зорово – рухової координації.</p>

<p>(дизайн-середовище). Проектування предметного середовища.</p> <p style="text-align: center;">Навчальні завдання</p> <p><i>Художньо-виразні засоби виявлення гармонійного середовища</i></p> <p>Природне середовище (гармонія природних форм у середовищі).</p> <p>Дизайн-середовище (проектування в ескізній формі предметного середовища). Культурні, національні традиції в дизайн-середовищі.</p> <p>Композиційні засоби і прийоми:</p> <p><i>Передача тривимірності об'єктів у просторі</i> (різна лінія горизонту, вигляд знизу, вигляд зверху, перспектива пташиного польоту).</p> <p>Дизайн-графіка, прикладна графіка (плакат, листівки-привітання, запрошення, марки (серія), піктограми, афіша, рекламне оголошення тощо).</p> <p><i>Художні прийоми зображення шрифтів, умовність графічного зображення і кольору, використання закономірностей зорового сприйняття, змістових акцентів, символіки, метафор, візуальної комунікації.</i></p> <p style="text-align: center;">Орієнтовні тематичні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - природний світ, гармонія природних форм у середовищі; - природне середовище очима тварин, комах тощо (низька лінія горизонту, перспектива пташиного польоту); - взаємозв'язок природного середовища, природних 	<p>архітектурного середовища різних країн;</p> <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зображувати та робити ескізи середовища (природного, архітектурного, фантастичного); - проектувати та моделювати предметне середовище (ескіз власного будинку, інтер'єр з елементами природних форм, екстер'єр); - створювати сувеніри, іграшки, конструктори (з простих форм); - робити ескізи та створювати тематичний плакат (екологія, культурна спадщина, афіша, рекламний плакат тощо); - створювати ескізи продукції прикладної графіки (листівка, марки, запрошення, емблема, піктограми, оголошення, привітання до свята тощо); <p>Має уявлення про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - своєрідність краси природи різних країн світу, рідного краю, зв'язок природного і культурного середовища; - гармонію природних форм у середовищі та взаємозв'язок людини з природою (екологія); - специфіку духовного і матеріального світу дитини; - різні поселення людини (гірські, в пустелі, на острові, міста-фортеці, 	<p>Формування правильної вимови.</p> <p>Удосконалення технічних навичок роботи з матеріалом.</p> <p>Стимулювання слухового сприймання та розвитку мовлення.</p> <p>Вчити: орієнтуватися в змісті запитання;</p>
---	---	---

<p>форм в середовищі людини (акваріум в інтер'єрі, фонтан в екстер'єрі, ландшафтна архітектура);</p> <ul style="list-style-type: none"> - дизайн-графіка (листівка з текстом і зображенням, запрошення, марки (серія), емблема, піктограми, афіша, рекламне оголошення, привітання); - створення ескізу свого будинку, інтер'єру, дитячого майданчика тощо; - композиція "Місто майбутнього". <p>Узагальнення тем 2 години.</p> <p style="text-align: center;">Матеріали і техніка виконання</p> <p>Олівець, графіт, соус, туш, перо, вугіль, гуаш, акварель, пластика. Гратографія, колаж, аплікація, розпис на склі, змішані техніки, паперопластика.</p>	<p>мегаполіси, села тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення людиною середовище (дизайн-середовище); - різні види графіки (станкова, прикладна, дизайн-графіка тощо); <p>аналізує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свої почуття, власне бачення художніх творів і власної роботи з оцінками інших учнів; - результати власної роботи, досягнення та недоліки, визначає шляхи вдосконалення; <p>дотримується правил:</p> <ul style="list-style-type: none"> - техніки безпеки при роботі з різними матеріалами та інструментами; - поведінки під час ескізної роботи в різному середовищі (в музеях, парках, у дворі, на вулицях тощо); <p>виявляє готовність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - до використання набутих предметних компетенцій у процесі творчої самореалізації. 	<p>пояснювати поняття, що вказані у змісті теми;</p> <p>використовувати засвоєний словник під час відповідей на уроці та у власному мовленні; відповідати на поставлене запитання вчителя;</p> <p>давати правильні повні відповіді на запитання;</p> <p>читати та пояснювати зміст запропонованого завдання.</p>
--	---	--